

Dosarul nr. 3ra-1085/23
2-23152425-01-3ra-06112023

Prima instanță: Judecătoria Drochia, sediul Central (Jud: L. Grădinari)
Instanța de apel: Curtea de Apel Bălți (Jud: S. Procopciuc, E. Grumeza, N. Chircu)

DECIZIE

10 noiembrie 2023

mun. Chișinău

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

Completul de judecată, în componența:

Președinte, judecător

Judecători

Ion Malanciuc

Oxana Parfeni

Aliona Donos

examinând recursul depus de către Dmitri Cuțchi,
în cauza de contencios administrativ, la contestația depusă de Dmitri Cuțchi
împotriva Consiliului electoral al circumscripției electorale raionale Drochia nr.14 și
Consiliului electoral al circumscripției electorale locale comuna Cotova nr.14/5,
persoana terță Ion Berladean privind anularea actelor administrative și obligarea
emiterea actului administrativ,

împotriva deciziei din 03 noiembrie 2023 a Curții de Apel Bălți, prin care s-a
respins apelul depus de către Dmitri Cuțchi împotriva hotărârii din 30 octombrie 2023
a Judecătoriei Drochia, sediul Central,

c o n s t a ț ă :

La 26 octombrie 2023, Dmitri Cuțchi a înaintat cerere de chemare în judecată, în
ordinea contenciosului administrativ, împotriva Consiliului electoral al circumscripției
electorale raionale Drochia nr.14 și Consiliului electoral al circumscripției electorale
locale comuna Cotova nr.14/5, persoana terță Ion Berladean, solicitând suspendarea
actului administrativ contestat, anularea răspunsului nr.13 din 23 octombrie 2023 a
Consiliului electoral al circumscripției electorale raionale Drochia nr.14, anularea
Hotărârii nr. 16/1 a Consiliului electoral al circumscripției electorale locale comuna
Cotova nr.14/5 din 09 octombrie 2023 cu privire la înregistrarea concurentului electoral
Ion Berladean la funcția de primar al comunei Cotova din partea Partidul Politic
„Partidul Acțiune și Solidaritate”, a revizui Hotărârea nr. 16/1 din 09 octombrie 2023 a
Consiliului electoral al circumscripției electorale locale comuna Cotova nr.14/5 și a
emite o nouă hotărâre prin care a refuza înregistrarea lui Ion Berladean în calitate de
candidat la funcția de primar al comunei Cotova din partea Partidul Politic „Partidul
Acțiune și Solidaritate”, obligarea Consiliului electoral al circumscripției electorale
locale comuna Cotova nr.14/5 să emită o hotărâre de respingere a cererii lui Ion
Berladean de înregistrare în calitate de candidat la funcția de primar al comunei Cotova,
raionul Drochia.

În motivarea acțiunii, reclamantul a indicat că, în baza cererii depuse de Ion
Berladean, Consiliul electoral al circumscripției electorale Cotova nr.14/5 a emis

Hotărârea nr. 16/1 din 09 octombrie 2023, conform căreia Ion Berladean a fost înregistrat în calitate de candidat la funcția de primar al comunei Cotova.

Invocând ilegalitatea hotărârii, la 20 octombrie 2023 a depus cerere prealabilă, la Consiliul electoral al circumscripției electorale raionale Drochia nr. 14, în temeiul prevederilor art.91 alin.(1), lit. a) , alin.(2), (3) , art. 94 alin.(1) și art. 105 alin.(5) lit. e) din Codul electoral și în temeiul art. 171-172 din Codul administrativ, solicitând anularea hotărârii nr. 16/1 din 09 octombrie 2023 a Consiliul electoral al circumscripției electorale Cotova nr.14/5, deoarece a fost emisă contrar prevederilor art. 16 alin.(2) lit. d) și art. 68 alin.1 lit.f) din Codul electoral.

A menționat că, prin răspunsul nr. 13 din 23 octombrie 2023 eliberat că către Consiliul electoral al circumscripției electorale raionale Drochia nr. 14 a fost informat că, contestația depusă la data de 20 octombrie 2023 a fost remisă, conform competenței, spre examinare și verificarea circumstanțelor cauzei Consiliului electoral al circumscripției sătești Cotova nr. 14/5. Despre rezultatele controlului va fi informat suplimentar în termeni rezonabili.

A susținut reclamantul că, în cazul lui Ion Berladean există restricțiile, circumstanțe ce împiedică exercitarea dreptului său de a fi ales și, deci, se constată ilegalitatea înregistrării lui de către organul electoral corespunzător.

În acest sens a relevat că, prin Actul de constatare nr. 431/20 din 31 decembrie 2021 s-a constatat încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese de către Ion Berladean, primarul comunei Cotova, raionul Drochia, manifestat prin nesoluționarea și neinformarea în termen de 3 zile de la data constatării, în scris, ANI despre situațiile de conflict de interese real în care s-a aflat prin încheierea directă a actelor juridice în care are interese personale.

A menționat că, Ion Berladean a contestat Actul de constatare a ANI nr. 431/20 din 31 decembrie 2021 la Curtea de Apel Chișinău, iar prin hotărârea din 26 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău s-a respins acțiunea. Prin Încheierea din 14 decembrie 2022 a Curții Supreme de Justiție, recursul depus de Ion Berladean, reprezentat de avocatul Radu Cijicenco, s-a declarat inadmisibil, încheierea fiind irevocabilă.

A mai indicat că, Ion Berladean a fost înregistrat în calitate de candidat la funcția de primar contrar legii, adică art. 16 alin. (2) lit.d) din Codul electoral, în temeiul hotărârii nr. 16/1 din 09 octombrie 2023 a Consiliului electoral al circumscripției electorale locale comuna Cotova nr.14/5, însă, faptele relatate lovesc hotărârea autorității publice electorale de nulitate absolută.

Astfel, a considerat că, Consiliul electoral al circumscripției electorale locale comuna Cotova nr.14/5 a încălcat și cerințele art.68 alin.(1¹) din Codul electoral, care stabilește că în cazul restricțiilor prevăzute de alin.(1), lit.f), va refuza înregistrarea acestuia.

A mai menționat că, Ion Berladean a făcut o declarație falsă pe propria răspundere că dânsul nu cade sub incidența restricțiilor stabilite în art. 16 alin.(2), lit.c), d) și că în privința sa nu sunt emise acte de constatare rămase definitive referitoare la regimul declarării averilor și intereselor personale, la stările de incompatibilitate la confiscare averii nejustificate, fapt care se contrazice prin deciziile ANI invocate mai sus.

A precizat că, faptul dat lezează și drepturile sale în calitate de contracandidat, care este în drept să îi fie asigurată o concurență egală, echitabilă și justificată a campaniei electorale, drept garantat de Constituția Republicii Moldova.

A mai inovat că, autoritatea publică în ordine de ierarhie are obligația de a se expune și asupra formei și modului de adoptare a unor decizii, având în vedere că legislația prevede expres condițiile emiterii unui act administrativ, mai ales acesta a fost adoptat ca urmare a unei solicitări a petiționarului.

În opinia reclamantului, instanțele de judecată ierarhic inferioare, contrar normelor Codului electoral, dar și a Codului administrativ, la examinarea contestației nu au ținut cont de probele pe care le-a invocat, din care rezultă incontestabil că contracandidatul electoral Ion Berladean a fost înregistrat contrar legii în lista electorală menționată supra, adică dispune de restricții de a ocupa funcții publice și de demnitate publică, inclusiv de primar, intrate în vigoare, menținute prin hotărâri judecătorești incontestabile.

La 30 octombrie 2023, avocatul Veaceslav Lupacescu, acționând în interesele lui Dmitri Cuțchi, a depus o cerere suplimentară, prin care a solicitat anularea hotărârii nr.26/3 din 27 octombrie 2023 a Consiliului electoral al circumscripției electorale raionale Drochia nr.14 (f.d.30, Vol.I).

Prin hotărârea din 30 octombrie 2023 a Judecătoriei Drochia, sediul Central, s-a respins contestația depusă de Dmitri Cuțchi împotriva Consiliului electoral al circumscripției electorale raionale Drochia nr.14 și Consiliului electoral al circumscripției electorale locale comuna Cotova nr.14/5, persoana terță Ion Berladean privind anularea actelor administrative și obligarea emiterii actului administrativ (f.d.74/75; 77/100, Vol.I).

Nefiind de acord cu hotărârea din 30 octombrie 2023 a Judecătoriei Drochia, sediul Central, la 02 noiembrie 2023, Dmitri Cuțchi a declarat apel împotriva hotărârii din 30 octombrie 2023 a Judecătoriei Drochia, sediul Central, solicitând casarea integrală a hotărârii contestate, cu emiterii unei noi decizii potrivit căreia să fie admise integral cerințele.

Prin decizia din 03 noiembrie 2023 a Curții de Apel Bălți, s-a respins apelul declarat de Dmitri Cuțchi împotriva hotărârii din 30 octombrie 2023 a Judecătoriei Drochia, sediul Central, în cauza de contencios administrativ, intentată la contestația depusă de către Dmitri Cuțchi împotriva Consiliului electoral de circumscripției electorale raionale Drochia nr.14 și Consiliului electoral al circumscripției electorale locale Cotova nr.14/5, persoana interesată Ion Berladean privind anularea actelor administrative și obligarea emiterii actului administrativ (f.d.148; 149/157, Vol.I).

Petru a decide astfel, Completul de judecată al Curții de Apel Bălți a reținut că, Ion Berladean a fost înregistrat în calitate de candidat la funcția de primar în baza cererii și documentelor anexate la materialele cauzei (f.d.44/58, Vol.I), inclusiv declarația lui Ion Berladean pe proprie răspundere privind lipsa interdicțiilor (f.d.46/verso, Vol.I).

În continuare, Completul de judecată al Curții de Apel Bălți a relevat că, pentru a da o apreciere argumentelor invocate de către părțile la proces asupra legalității actelor administrative contestate, potrivit Actului de constatare nr. 431/20 din 31 decembrie 2021 emis de către Inspectoratul de Integritate al Autorității Naționale de Integritate al Republicii Moldova, s-a constatat că, Ion Berladean, exercitând funcția de primar al comunei Cotova, raionul Drochia, a încălcat regimul juridic al conflictelor de interese. Iar, conform pct. 3 al Actului de constatare nr. 431/20 din 31 decembrie 2021, este indicat că, se decede Ion Berladean din dreptul de a exercita funcții publice și funcții de demnitate publică, inclusiv funcția de primar, pe o perioadă de 3 ani, din data eliberării sau destituirii din funcție sau din data rămânerii definitivă a actului de constatare ori din

data rămânerii definitive și irevocabile a hotărârii judecătorești prin care se confirmă existența conflictului de interese. Potrivit pct. 4 al aceluiași Act este specificat că, se înscrie Berladean Ion în Registrul de stat al persoanelor care au interdicție de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică, de la data eliberării sau destituirii din funcție sau din data rămânerii definitivă a actului de constatare ori din data rămânerii definitivă și irevocabilă a hotărârii judecătorești prin care se confirmă existența conflictului de interese.

În urma contestării Actul nominalizat de către Ion Berladean, prin hotărârea din 26 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins ca neîntemeiată acțiunea de contencios administrativ depusă de către Ion Berladean împotriva Autorității Naționale de Integritate cu privire la anularea Actului de constatare nr. 431/20 din 31 decembrie 2021. Ulterior, prin încheierea din 14 decembrie 2022 a Curții Supreme de Justiție, s-a respins recursul depus de Ion Berladean ca inadmisibil (f.d.16/19, Vol.I).

Totodată, Completul de judecată al Curții de Apel Bălți a reținut că, prin hotărârea din 13 octombrie 2023 a Judecătoriei Drochia, sediul Central, s-a admis integral acțiunea în contencios administrativ înaintată de Autoritatea Națională de Integritate împotriva lui Ion Berladean privind încetarea înainte de termen a mandatului de primar. Hotărârea judecătorească nominalizată, fiind cu drept de atac, la momentul examinării prezentei cauze nu a intrat în vigoare.

Suplimentar, Completul de judecată al Curții de Apel Bălți a remarcat faptul că, prin anexa la scrisoarea Comisiei Electorale Centrale nr.CEC-8/3132 din 04 octombrie 2023, Consiliilor electorale de circumscripție le-a fost expediată Lista subiecților declarării în privința cărora a fost aplicată interdicția de a ocupa funcții electiv, iar numele lui Ion Berladean în Lista respectivă nu se regăsește (f.d.34/36, Vol.II).

În continuare, Completul de judecată al Curții de Apel Bălți, reieșind din prevederile art. 37 alin. (1) lit. g), j), art. 68 alin. (1) lit.f) din Codul electoral și prevederile art.23 alin.(8) din Legea privind declararea averii și a intereselor personale nr.133 din 17 iunie 2016, a conchis că existența unui Act de constatare rămas definitiv referitor la regimul declarării averilor și intereselor personale, la stările de incompatibilitate și la confiscarea averii nejustificate, nu este o restricție potrivit Codului electoral, restricțiile fiind prevăzute în mod exhaustiv la art. 16 alin.(2) din Codul electoral.

Drept urmare, Completul de judecată al Curții de Apel Bălți a constatat că, argumentul invocat de apelantul Dmitri Cuțchi și de reprezentantului acestuia, avocatul Veaceslav Lupacescu, precum că există o hotărâre judecătorească definitivă și irevocabilă prin care Ion Berladean este privat de dreptul de a ocupa funcții de răspundere pe un termen de 3 ani este eronată și neconfirmată, or, hotărârea din 26 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău și încheierea din 14 decembrie 2022 a Curții Supreme de Justiție, nu au avut ca obiect privarea lui Ion Berladean de dreptul de a ocupa funcții de răspundere, ci doar s-a verificat legalitatea Actului de control al Autorității Naționale de Integritate.

Subsecvent, Completul de judecată al Curții de Apel Bălți a relevat că nu poate fi reținut argumentul apelantului precum că existența hotărârilor judecătorești menționate în alineatul de mai sus ar constitui temei de neadmitere în cursa electorală a lui Ion Berladean, or, ultimul prin intermediul instanței judecătorești a solicitat supunerea verificării însuși a conținutului factologic al Actului ANI, iar consecințele Actului ANI

urmează să survină doar prin emiterea unei hotărâri judecătorești separate de destituire din funcție.

Completul de judecată al Curții de Apel Bălți a notat faptul că, încetarea mandatului de primar al lui Ion Berladean nu a avut loc odată cu devenirea irevocabilă a actului de constatare.

Respectiv, Completul de judecată al Curții de Apel Bălți a constatat că, atât la data înregistrării candidatului electoral Ion Berladean, cât și la momentul examinării cauzei în ordine de apel, nu există o hotărâre judecătorească definitivă prin care să se dispună încetarea înainte de termen a mandatului de primar, or, încetarea înainte de termen a mandatului nu operează automat, prin devenirea irevocabilă a Actului de constatare, ci urmează ca mandatul să înceteze în mod efectiv prin eliberare, destituire sau revocare din funcție, încetare care la momentul actual nu a avut loc.

La fel, Completul de judecată al Curții de Apel Bălți a menționat că, referirea apelantului la o hotărâre judecătorească prin care se constată legalitatea actului emis de ANI este incorectă atât timp cât legiuitorul prin prevederile art. 16 alin.(2) lit.d) din Codul electoral prevede restricțiile de a candida, inclusiv pentru persoanele private de dreptul de a ocupa funcții de răspundere prin hotărâre judecătorească definitivă.

Completul de judecată al Curții de Apel Bălți a relevat că, controlul judecătoresc al Actului emis de Autoritatea Națională de Integritate și constatarea legalității Actului, nu echivalează cu o privare automată de dreptul electoral de a fi ales, or, privarea de dreptul de a ocupa funcții de răspundere nu poate fi făcut prin hotărâre judecătorească ce verifică legalitatea actului emis de Autoritatea Națională de Integritate, dar prin hotărâre judecătorească ce are ca obiect al acțiunii privarea de drepturi, fapt ce nu există în speța dată, din această cauză persoana neregăsindu-se atât în Registrul de stat al persoanelor care au interdicție de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică cât și în lista expediată de către Autoritatea Națională de Integritate în adresa Comisiei Electorale Centrale la 03 octombrie 2023 (f.d.37/40, Vol.I).

Suplimentar, Completul de judecată al Curții de Apel Bălți a menționat că, urmează de reținut și faptul că prin răspunsul ANI nr.04/8581 din 27 octombrie 2023 la demersul Consiliului electoral al circumscripției electorale locale comuna Cotova nr.14/15, la 23 octombrie 2023, Autoritatea Națională de Integritate a informat că, la 03 octombrie 2023, i-a fost expediată Comisiei Electorale Centrale lista subiecților declarări în privința cărora a fost aplicată interdicția de a ocupa funcții electivă (f.d.43, Vol.I).

Respectiv, Completul de judecată al Curții de Apel Bălți a dedus că, Lista expediată de Autoritatea Națională de Integritate către Comisia Electorală Centrală la 03 octombrie 2023 conține informație actuală privind persoanele private de dreptul de a ocupa funcții de răspundere de a căror evidență este responsabilă Autoritatea Națională de Integritate.

Totodată, Completul de judecată al Curții de Apel Bălți a constatat că nu are careva suport aprecierea critică a apelantului a înscrisului probatoriu administrat de către intimat - scrisoarea Comisiei Electorale Centrale nr.CEC8/3132 din 04 octombrie 2023, adresată Comisiilor electorale de circumscripție, unde a fost expediată lista actualizată a persoanelor, care au interdicția de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică, din care se confirmă că Ion Berladean nu este inclus în lista persoanelor care au interdicții de a candida la funcția de primar, or, potrivit Codului electoral, organele electorale sunt informate despre existența interdicției de către Autoritatea Națională de Integritate, respectiv Autoritatea Națională de Integritate și-a îndeplinit obligațiile

instituite prin Lege, iar instanța nu are nici un temei să pună la îndoială veridicitatea informației prezentate.

Astfel, Completul de judecată al Curții de Apel Bălți a reținut că, în privința lui Ion Berladean, atât la data înregistrării, cât și la moment nu a fost constatată existența interdicției de a ocupa funcții electivă, respectiv nu exista temei de a refuza în înregistrarea candidatului electoral Bârlădean Ion în cursa electorală.

În aceste circumstanțe, Completul de judecată al Curții de Apel Bălți a susținut și concluzia primei instanțe că, argumentul reclamantului precum că Berladean Ion în declarația pe propria răspundere, contrar prevederilor art.68 alin.(1) lit.f) din Codul electoral, nu a indicat Actul de constatare nr.431/20 din 31 decembrie 2021, întocmit de Autoritatea Națională de Integritate în privința lui, rămas definitiv prin hotărârile judecătorești menționate, or, asemenea acțiune/inacțiune a candidatului nu constituie temei de refuz în înregistrarea candidatului la funcția de primar, deoarece restricțiile sunt stabilite la art. 16 alin.(2) din Codul electoral, asemenea, la caz, nefiind stabilite.

În această ordine de idei, Completul de judecată al Curții de Apel Bălți a conchis că, hotărârea nr. 16/1 a Consiliului electoral al circumscripției electorale locale comuna Cotova nr.14/5 din 09 octombrie 2023 cu privire la înregistrarea concurentului electoral Ion Berladean la funcția de primar al comunei Cotova din partea Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate” este una legală și întemeiată și nu poate fi lovită de nulitate prin prisma prevederilor actelor normative invocate de apelant.

În continuare, referitor la legalitatea hotărârii nr. 26/3 al Consiliului electoral al circumscripției electorale raionale Drochia nr.14 din 27 octombrie 2023, Completul de judecată al Curții de Apel Bălți, analizând hotărârea în coraport cu prevederile pct.2, pct.4, pct.10, pct.20, pct.25, pct.26 din Regulamentul privind procedura de examinare a contestațiilor în perioada electorală, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr.1128 din 18 iulie 2023, prevederile art.101 alin.(2), (3) din Codul electoral, art.118 alin.(1) –(3) din Codul administrativ, a conchis că aceasta corespunde condițiilor de formă stipulate în Regulamentul privind procedura de examinare a contestațiilor în perioada electorală, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr.1128 din 18 iulie 2023, respectiv examinarea contestației depuse de Dmitri Cuțchi a avut loc în conformitate cu Codul electoral nr.325/2022 și Codul administrativ nr.116/2018.

Subsecvent, Completul de judecată al Curții de Apel Bălți a conchis că, argumentele apelantului în susținerea anulării hotărârii Consiliului electoral al circumscripției electorale raional Drochia nr.14 au la bază doar dezacordul apelantului cu soluția hotărârii, or, autoritatea publică a examinat probele anexate și s-a expus asupra pretențiilor din contestația înaintată reieșind din propria convingere și prevederile legale pe care și-a întemeiat hotărârea, expunându-și explicit concluziile asupra argumentelor invocate de către contestatar.

Astfel, nefiind constatată temei legal de anulare a hotărârii nr. 26/3 al Consiliului electoral al circumscripției electorale raionale Drochia nr.14 din 27 octombrie 2023, Completul de judecată al Curții de Apel Bălți a respins și pretenția apelantului privind anularea răspunsului nr.13 din 23 octombrie 2023 eliberat de Consiliului electoral al circumscripției electorale raional Drochia nr.14, or, fiind examinată contestația prin operațiunea administrativă respectivă reclamantului/apelant nu i s-au încălcat careva drepturi.

La 06 noiembrie 2023, prin intermediul poștei electronice (f.d.161, Vol.I), cât și prin intermediul poștei terestre, Dmitri Cuțchi a depus cerere de recurs împotriva

deciziei din 03 noiembrie 2023 a Curții de Apel Bălți, solicitând admiterea cererii de recurs, casarea deciziei instanței de apel, cu emiterea unei noi decizii potrivit căreia să fie admise integral cerințele reclamantului (f.d.162/168, Vol.I; f.d.4/10 verso, Vol.II).

În motivarea recursului, a reiterat circumstanțele de fapt și de drept ale speței, similare celor cuprinse în contestația depusă împotriva Consiliului electoral al circumscripției electorale raionale Drochia nr.14 și Consiliului electoral al circumscripției electorale locale comuna Cotova nr.14/5, persoana terță Ion Berladean privind anularea actelor administrative și obligarea emiterii actului administrativ.

Suplimentar, a menționat că, atât decizia din 03 noiembrie 2023 a Curții de Apel Bălți, cât și hotărârea din 30 octombrie 2023 a Judecătorei Drochia, sediul Central, precum și hotărârile organelor electorale de circumscripție, sunt vădit neîntemeiate și pasibile de a fi anulate cu obligarea organului electoral de a emite actul administrativ, prin care să fie emisă o hotărâre nouă de refuz în înregistrarea lui Ion Berladean în calitate de candidat la funcția de primar al comunei Cotova, pe motiv că Ion Berladean a prezentat declarație falsă (anexa nr.9 la Regulamentul aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1103/2023).

A relevat că, în situația în care instanțele de judecată au constatat legalitatea Actul de constatare ANI nr.431/20 din 31 decembrie 2021, emis de Autoritatea Națională de Integritate, actul nominalizat a rămas susceptibil de a produce efecte juridice, fiind definitiv și executoriu, inclusiv și în partea interdicțiilor impuse prin actul de constatare. Dacă persoana a ocupat o funcție eligibilă, ea nu mai poate ocupa aceeași funcție pe o perioadă de 3 ani de la încetarea mandatului.

Totodată, a subliniat că, relevanța speței prezintă și prevederile art. 5 alin. (4) lit. al) din Legea nr. 768 din 02 februarie 2000 cu privire la statutul alesului local (în vigoare la data emiterii actului de constatare menționat), potrivit cărora mandatul primarului încetează înainte de termen în caz de stabilire, prin actul de constatare rămas definitiv, a emiterii/adoptării de către acesta a unui act administrativ, încheierii directe sau prin intermediul unei persoane terțe a unui act juridic, luării sau participării la luarea unei decizii fără soluționarea conflictului de interese real în conformitate cu prevederile legislației privind reglementarea conflictului de interese.

A mai indicat că, abordare similară se regăsește și la art. 28 alin. (2) lit. d¹) din Legea nr. 436 din 28 decembrie 2006 privind administrația publică locală (în vigoare la data emiterii actului de constatare menționat), care prevede că mandatul de primar încetează înainte de termen în caz de stabilire, prin actul de constatare rămas definitiv, a emiterii/adoptării de către acesta a unui act administrativ, încheierii directe sau prin intermediul unei persoane terțe a unui act juridic, luării sau participării la luarea unei decizii fără soluționarea conflictului de interese real în conformitate cu prevederile legislației privind reglementarea conflictului de interese.

Corespunzător, prin coroborarea normelor enunțate supra și a prevederilor art. 68 alin. (1) lit. f) din Codul electoral, a conchis că orice persoană, în privința căreia a fost emis un act de constatare rămas definitiv prin care se constată situația nerezolvării unui conflict de interese real și în privința căreia este aplicată o interdicție de a exercita o funcție publică sau de demnitate publică, inclusiv funcția de primar, nu este eligibilă pentru înregistrare în calitate de concurent electoral la funcțiile respective, situație ce se atestă în speța dedusă judecării.

Astfel, a dedus recurentul că, poziția organelor electorale nu poate fi reținută, deoarece contravine prevederilor art. 68 alin. (1) lit. f) și alin. (1¹) din Codul electoral,

art. 23 din Legea privind declararea averii și a intereselor personale nr. 133 din 17 iunie 2016 cu privire la declararea averii și intereselor personale, precum și art. 5 alin. (4) lit.a¹) din Legea privind statutul alesului local nr. 768/2000 și art. 28 alin. (2) lit. d¹) din Legea nr. 436 din 28 decembrie 2006 privind administrația publică locală (în redacția în vigoare la momentul emiterii actului de constatare menționat).

Suplimentar, a apreciat critic și reținerea instanței de fond, menținută de către instanțe de apel, precum că prin scrisoarea Comisiei Electorale Centrale nr. CEC8/3132 din 04 octombrie 2023, adresată Comisiilor electorale de circumscripție, a fost expediată lista actualizată a persoanelor care au interdicția de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică, din care se confirmă că Ion Berladean nu este inclus în lista persoanelor care au interdicții de a candida la funcția de primar.

La 10 noiembrie 2023, ora 09:53, Curtea Supremă de Justiție a expediat, la adresa electronică a intimaților, pentru notificare, copia recursului depus de către Dmitri Cuțchi, împotriva deciziei din 03 noiembrie 2023 a Curții de Apel Bălți.

Conform art. 245 din Codul administrativ, recursul se depune la Curtea Supremă de Justiție în termen de două luni de la pronunțarea hotărârii sau a deciziei motivate, dacă legea nu stabilește un alt termen.

Totodată, potrivit art. 2 alin. (2) din Codul administrativ, anumite aspecte ce țin de activitatea administrativă privind domenii specifice de activitate pot fi reglementate prin norme legislative speciale derogatorii de la prevederile prezentului cod numai dacă această reglementare este absolut necesară și nu contravine principiilor prezentului cod.

În conformitate cu dispozițiile art.5 alin.(3) din Legea cu privire la actele normative nr.100 din 22 decembrie 2017, normele juridice speciale sînt aplicabile în exclusivitate anumitor categorii de raporturi sociale sau subiecți strict determinați. În caz de divergență între o normă generală și o normă specială, care se conțin în acte normative de același nivel, se aplică norma specială.

Conform art. 95 alin. (1) din Codul electoral, în perioada electorală, termenul general de depunere a contestațiilor este de 3 zile, care se calculează începând cu ziua următoare zilei în care a fost săvârșită acțiunea, a fost identificată inacțiunea sau a fost adoptată hotărârea.

Alineatul (8) al aceluiași articol stipulează că înaintarea acțiunilor în contencios administrativ, precum și exercitarea căilor de atac împotriva actelor judecătorești se efectuează în termenul stabilit la alin. (1).

Din actele cauzei rezultă că, la 03 noiembrie 2023, Curtea de Apel Bălți a pronunțat, în ședință publică, dispozitivul deciziei contestate (f.d.148, Vol.I).

Copia dispozitivului deciziei din 03 noiembrie 2023 a Curții de Apel Bălți a fost expediată apelantului Dmitri Cuțchi, cât și reprezentantului acestuia, avocatului Veaceslav Lupacescu, prin intermediul poștei electronice, la 03 noiembrie 2023, ora 17:26, fapt confirmat prin extrasul din poșta electronică anexat la materialele cauzei (f.d.158, Vol.I).

Decizia motivată din 03 noiembrie 2023 a Curții de Apel Bălți a fost expediată lui Dmitri Cuțchi, cât și reprezentantului acestuia, avocatului Veaceslav Lupacescu, prin intermediul poștei electronice, la 04 noiembrie 2023, ora 10:01, fapt confirmat prin extrasul din poșta electronică anexat la materialele cauzei (f.d. 159, Vol.I).

Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că, în speță, calea de atac în ordine de recurs a fost demarată în interiorul termenului legal, întrucât cererea de recurs a fost depusă la 06 noiembrie 2023.

În conformitate cu art. 246 alin. (1) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs.

Potrivit art. 247 din Codul administrativ, recursul considerat admisibil se examinează fără înștiințarea și audierea participanților la proces, cu excepția recursului în care se invocă întemeiat art.245¹ alin.(1) lit. b) și d). Completul poate decide și în alte cazuri invitarea participanților în ședință pentru a se pronunța cu privire la recursul considerat admisibil.

Potrivit art. 195 din Codul administrativ, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art. 169–171.

Conform art. 431 din Codul de procedură civilă, examinarea recursului împotriva deciziilor instanțelor de apel ține de competența Curții Supreme de Justiție. Asupra admisibilității recursului decide un complet din 3 judecători. Recursul considerat admisibil se examinează într-un complet din 3, 5 sau 9 judecători ai Curții Supreme de Justiție. Judecătorii care au examinat admisibilitatea recursului pot participa și la examinarea recursului în cauză.

În conformitate cu art. 245¹ alin. (1) lit. a) din Codul administrativ, recursul este admis dacă interpretarea legii din hotărârea sau decizia contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție.

Studiind materialele dosarului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul depus de către Dmitri Cuțchi urmează a fi admis, cu casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri, din motivele ce succed.

În conformitate cu art. 248 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ, în urma examinării recursului, Curtea Supremă de Justiție adoptă decizia de a admite recursul, de a casa integral sau parțial hotărârea și/sau decizia și de a adopta o nouă decizie. După cum denotă actele cauzei,

Totodată, conform art. 194 alin. (2) din Codul administrativ, în procedura de examinare a cererilor de recurs, hotărârile și deciziile contestate se examinează din oficiu în privința existenței greșelilor procedurale și aplicării corecte a dreptului material.

În conformitate cu art. 1 alin. (1) din Codul administrativ, legislația administrativă reprezintă cadrul juridic principal prin care se asigură reglementarea raporturilor administrative la îndeplinirea activității administrative și a controlului judecătoresc asupra acesteia.

Articolul 3 din Codul administrativ prevede că, legislația administrativă are drept scop reglementarea procedurii de îndeplinire a activității administrative și a controlului judecătoresc asupra acesteia, în vederea asigurării respectării drepturilor și a libertăților prevăzute de lege ale persoanelor fizice și juridice, ținându-se cont de interesul public și de regulile statului de drept.

Articolul 17 al Codului administrativ stipulează că, drept vătămător este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă.

Ținând cont de faptul că, o dispoziție legală nu poate fi ruptă din sistemul normativ din care face parte și nu poate opera în mod izolat, ci trebuie interpretată în coroborare cu celelalte dispoziții legale incidente care se completează una pe alta ca făcând parte dintr-un sistem juridic coerent, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

reține la caz și prevederile art. 20 din Codul administrativ, potrivit cărora dacă printr-o activitate administrativă se încalcă un drept legitim sau o libertate stabilită prin lege, acest drept poate fi revendicat printr-o acțiune în contencios administrativ, cu privire la care decid instanțele de judecată competente pentru examinarea procedurii de contencios administrativ, conform prezentului cod.

Conform art. 22 alin. (1) din Codul administrativ, autoritățile publice și instanțele de judecată competente cercetează starea de fapt din oficiu. Acestea stabilesc felul și volumul cercetărilor și nu sînt legate nici de expunerile participanților, nici de cererile lor de reclamare a probelor.

În conformitate cu art. 39 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, controlul judecătoresc al activității administrative este garantat și nu poate fi îngrădit. Orice persoană care revendică un drept vătămat de către o autoritate publică în sensul art.17 sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri se poate adresa instanței de judecată competente.

Reieșind din prevederile art. 189 alin. (1) din Codul administrativ, orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorități publice poate înainta o acțiune în contencios administrativ.

Conform art. 206 alin. (1) din Codul administrativ, o acțiune în contencios administrativ poate fi depusă pentru: a) anularea în tot sau în parte a unui act administrativ individual (acțiune în contestare); b) obligarea autorității publice să emită un act administrativ individual (acțiune în obligare); c) impunerea la acțiune, la tolerare a acțiunii sau la inacțiune (acțiune în realizare); d) constatarea existenței sau inexistenței unui raport juridic ori nulității unui act administrativ individual sau a unui contract administrativ (acțiune în constatare); sau e) anularea în tot sau în parte a unui act administrativ normativ (acțiune de control normativ).

În conformitate cu art. 207 alin. (1) al Codului administrativ, instanța verifică din oficiu dacă sunt întrunite condițiile pentru admisibilitatea unei acțiuni în contenciosul administrativ. Dacă este inadmisibilă, acțiunea în contencios administrativ se declară ca atare prin încheiere judecătorească susceptibilă de recurs.

Potrivit art. 207 alin. (2) lit. d) din Codul administrativ, acțiunea în contencios administrativ se declară inadmisibilă în special când: acțiunea a fost depusă după expirarea termenului prevăzut la art.209.

Conform art. 209 alin. (1) din Codul administrativ, acțiunea în contestare și acțiunea în obligare se înaintează în decurs de 30 de zile, dacă legea nu prevede altfel.

Articolul 95 alin. (1), (3) și (8) din Codul electoral prevede că, în perioada electorală, termenul general de depunere a contestațiilor este de 3 zile, care se calculează începând cu ziua următoare zilei în care a fost săvârșită acțiunea, a fost identificată inacțiunea sau a fost adoptată hotărârea.

În caz de divergență între reglementările prezentului cod și ale altor acte normative, în partea ce ține de termenele de depunere a contestațiilor în perioada electorală, se vor aplica dispozițiile prezentului cod.

Înaintarea acțiunilor în contencios administrativ, precum și exercitarea căilor de atac împotriva actelor judecătorești se efectuează în termenul stabilit la alin.(1).

Potrivit art. 96 alin. (2) din Codul electoral, obligația de a confirma respectarea termenului de depunere a contestației în condițiile art.95 revine contestatarului.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție învederează că, regulile generale ce țin de calcularea termenelor în materie de contencios administrativ sunt reglementate inclusiv prin prisma art. 195 din Codul administrativ.

În conformitate cu art. 110 din Codul de procedură civilă, termen de procedură este intervalul, stabilit de lege sau de judecată (judecător), în interiorul căruia instanța (judecătorul), participanții la proces și alte persoane legate de activitatea instanței trebuie să îndeplinească anumite acte de procedură ori să încheie un ansamblu de acte.

Conform art. 111 alin. (1)-(4) din Codul de procedură civilă, actele de procedură se efectuează în termenul prevăzut de lege. În cazul în care nu este stabilit prin lege, termenul de procedură se fixează de către instanța judecătorească. Termenul de procedură se instituie prin indicarea unei date calendaristice, datei comunicării actului de procedură, a unei perioade sau prin referire la un eveniment viitor și cert că se va produce. În ultimul caz, actul de procedură poate fi efectuat în decursul întregii perioade. Dacă începutul curgerii termenului este determinat de un eveniment sau moment în timp care va surveni pe parcursul zilei, inclusiv de comunicarea actului de procedură, atunci ziua survenirii evenimentului sau a momentului nu se ia în considerare la calcularea termenului. Dacă începutul curgerii termenului se determină prin începutul unei zile, această zi se include în termen.

Potrivit art. 113 din Codul de procedură civilă, dreptul de a efectua actul de procedură încetează odată cu expirarea termenului prevăzut de lege ori stabilit de instanța de judecată. Nerespectarea termenului atrage după sine decăderea din dreptul de a efectua actul de procedură, dacă legea nu prevede altfel.

Pornind de la prevederile legale menționate supra, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că, termenele procedurale stabilesc regimul optim pentru realizarea justiției, fiind o modalitate de ordonare a realizării acțiunilor procedurale și fortificarea securității raporturilor juridice. Exercitarea unui drept de către titularul său nu poate avea loc decât într-un anumit cadru, prestabilit de legiuitor, cu respectarea anumitor exigențe, căror li se subsumează și instituirea unor termeni, după a căror expirare valorificarea respectivului drept nu mai este posibilă.

La caz, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, obiect al prezentei acțiuni îl constituie anularea hotărârii nr. 16/1 a Consiliului electoral al circumscripției electorale locale comuna Cotova nr.14/5 din 09 octombrie 2023 cu privire la înregistrarea concurentului electoral Ion Berladean la funcția de primar al comunei Cotova din partea Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate” (f.d.9, Vol.I), obligarea Consiliului electoral al circumscripției electorale locale comuna Cotova nr.14/5 să emită o hotărâre de respingere a cererii lui Ion Berladean de înregistrare în calitate de candidat la funcția de primar al comunei Cotova, raionul Drochia, precum și anularea hotărârii nr. 26/3 din 27 octombrie 2023 a Consiliului electoral al circumscripției electorale raionale Drochia nr.14, prin care s-a luat act de sesizarea parvenită din partea candidatului la funcția de primar al comunei Cotova, Dmitri Cuțchi, și s-a respins contestația ca fiind neîntemeiată, parvenită din partea candidatului la funcția de primar al comunei Cotova, Dmitri Cuțchi (f.d.31, Vol.I).

Referitor la cerința recurentului privind anularea hotărârii nr. 16/1 a Consiliului electoral al circumscripției electorale locale comuna Cotova nr.14/5 din 09 octombrie 2023 cu privire la înregistrarea concurentului electoral Ion Berladean la funcția de primar al comunei Cotova din partea Partidului Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate”, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează următoarele.

Reieșind din prevederile art. 95 alin. (1) și (8) din Codul electoral, termenul de 3 zile pentru înaintarea prezentei acțiuni în contencios administrativ a început să curgă la data de 10 octombrie 2023, ziua următoare zilei în care a fost adoptată hotărârea și urma să expire la data de 12 octombrie 2023 (zi de joi).

În pofida celor enunțate supra, Dmitri Cuțchi nu a depus prezenta contestație în interiorul termenului de 3 zile, prevăzut la art. 95 alin. (1) și (8) din Codul electoral, depunând-o doar la 26 octombrie 2023, fapt inacceptabil potrivit prevederilor legale.

În acest context, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție remarcă că, importanța termenelor procedurale este dictată de faptul că ele determină regimul temporar optimal pentru realizarea justiției, mobilizează cercetarea cauzei, totodată contracarează urgentarea nejustificată a realizării drepturilor și obligațiilor procesuale, reprezentând instrumentul prevenirii de către participanții la proces de a se folosi cu rea-credință de drepturile sale procedurale.

În corespundere cu prevederile art. 24 alin. (1) din Codul administrativ, participanții la procedura administrativă și procedura de contencios administrativ trebuie să își exercite drepturile și să își îndeplinească obligațiile cu bună-credință, fără a încălca drepturile procesuale ale altor participanți.

Buna-credință prezumă că partea este obligată să respecte termenele prevăzute de lege, or, termenul de înaintare a acțiunilor în contencios administrativ este considerat un termen peremptoriu, astfel că nerespectarea lui atrage după sine decăderea părții de a sesiza instanța de judecată.

Prin urmare, nerespectarea termenului de înaintare a prezentei acțiuni în contencios administrativ se datorează în exclusivitate comportamentului pasiv și indiferent al reclamantului, care trebuia să dea dovadă de responsabilitate și atitudine activă, folosindu-se cu bună-credință de drepturile și obligațiile procedurale.

Astfel, prezenta acțiune/contestație înaintată de Dmitri Cuțchi, în partea anulării hotărârii nr. 16/1 a Consiliului electoral al circumscripției electorale locale comuna Cotova nr.14/5 din 09 octombrie 2023 cu privire la înregistrarea concurentului electoral Ion Berladean la funcția de primar al comunei Cotova, necesită a fi declarată inadmisibilă, deoarece neîndeplinirea oricărui act de procedură în termenul legal atrage decăderea din drept, afară de cazul când legea dispune altfel sau când partea dovedește că a fost împiedicată printr-o împrejurare mai presus de voința ei să efectueze acțiunea în termen.

În acest context, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție relevă că, potrivit art. 210 alin. (1) din Codul administrativ, prevederile art.65 alin.(1)–(3) și (5) se aplică corespunzător și pentru decizia cu privire la cererea de repunere în termen.

Conform art. 65 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, dacă o persoană, din motive independente de voința ei, nu a putut respecta un termen legal, atunci, la cerere, ea poate fi repusă în termen. Culpă unui reprezentant legal sau împuternicit se atribuie reprezentatului.

Cererea de repunere în termen se depune în termen de 15 zile de la înlăturarea impedimentului. La cerere se anexează probele care confirmă faptele pe care aceasta se întemeiază și, suplimentar, se recuperează acțiunile omise.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, în speță, Dmitri Cuțchi, deși a înaintat prezenta acțiune în contencios administrativ, în partea anulării hotărârii nr. 16/1 a Consiliului electoral al circumscripției electorale locale comuna Cotova nr.14/5 din 09 octombrie 2023 cu privire la înregistrarea concurentului electoral

Ion Berladean la funcția de primar al comunei Cotova, peste termenul prevăzut de lege, nu a solicitat repunerea în termen.

În circumstanțele relatate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție remarcă că, în procedurile civile, o persoană poate cu greu să conceapă preeminența dreptului fără existența posibilității de acces la instanțele de judecată (cauza *Golder vs. the United Kingdom*, hotărâre din 21 ianuarie 1975; cauza *Z and Others vs. the United Kingdom*, hotărâre din 10 mai 2001; și cauza *Kreuz vs. Poland*, hotărârea din 19 iunie 2001).

Totuși, „dreptul la o instanță” nu este absolut. Acesta poate fi, prin natura sa, supus limitărilor, deoarece dreptul de acces, prin sine, cere reglementare din partea statului. Garantând părților în litigiu un drept efectiv de acces la o instanță care să hotărască asupra „drepturilor și obligațiilor lor cu caracter civil”, articolul 6 § 1 acordă statului dreptul de a alege liber mijloacele care să fie utilizate în acest scop.

În acest sens, Curtea Europeană a statuat că restricția impusă accesului la o instanță judecătorească sau un tribunal nu va fi compatibilă cu articolul 6 § 1, decât dacă aceasta urmărește un scop legitim și există o proporționalitate rezonabilă între mijloacele folosite și scopul legitim urmărit (cauza *Tinnelly & Sons Ltd and Others* și cauza *McElduff and Others vs. the United Kingdom*, hotărârea din 10 iulie 1998).

La aspectul dat, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că, certitudinea legală impusă regulilor procedurii civile, în calitate de condiție sine qua non a unui proces echitabil, vizează atât drepturile reclamantului, cât și ale pârâtului, astfel instanța de judecată nefiind în drept de a substitui voința legislatorului materializată în conținutul normelor de procedură, în vederea exonerării litiganților de sancțiunile procedurale din motivul înțelegerii greșite de către aceștia a efectelor legale.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reiterează prevederile art. 56 alin. (3) al Codului de procedură civilă, potrivit cărora participanții la proces sunt obligați să se folosească cu bună-credință de drepturile lor procedurale. În cazul abuzului de aceste drepturi sau al nerespectării obligațiilor procedurale, se aplică sancțiunile prevăzute de legislația procedurală civilă.

Jurisprudența CEDO accentuează obligația părții de a lua măsurile necesare pentru protecția drepturilor sale de acces la justiție, inclusiv prin manifestarea diligenței în exercitarea drepturilor sale procedurale și a interesului față de soarta dosarului vizat (cauza *van Harn vs. Germania*, hotărâre din 11 septembrie 2007, cauza *Pîrnău ș.a. vs. Republica Moldova*, hotărâre din 31 ianuarie 2012 și cauza *SA Universul vs. Republica Moldova*, hotărâre din 10 iulie 2012).

Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reiterează că, instanțele ierarhic inferioare eronat au interpretat prevederile legale și au stabilit că contestația înaintată de Dmitri Cuțchi, în partea anulării hotărârii nr. 16/1 a Consiliului electoral al circumscripției electorale locale comuna Cotova nr.14/5 din 09 octombrie 2023 cu privire la înregistrarea concurentului electoral Ion Berladean la funcția de primar al comunei Cotova, este depusă cu respectarea termenului prevăzut de legiuitor, având în vedere că, nici reclamantul și nici pârâtii nu au prezentat dovada expedierii și dovada recepționării actului administrativ ce se contestă în speță. Or, legiuitorul a indicat în mod expres la art. 95 alin. (1) din Codul electoral că, termenul general de depunere a contestațiilor de 3 zile se calculează începând cu ziua următoare zilei în care a fost adoptată hotărârea.

Ținând cont de cele stabilite și prevederile legale citate mai sus, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia că soluțiile primei instanțe și a instanței de apel contravin circumstanțelor cauzei. Or, atât prima instanță, cât și instanța de apel au interpretat eronat prevederile legii, nu au cercetat sub toate aspectele probele anexate la materialele cauzei și nu au dat apreciere tuturor circumstanțelor care condiționează admisibilitatea unei acțiuni în contencios administrativ, motiv din care actele judecătorești de dispoziție emise de acestea nu pot fi menținute.

Cu referire la cerințele recurentului privind anularea hotărârii nr.26/3 din 27 octombrie 2023 a Consiliului electoral al circumscripției electorale raionale Drochia nr.14 și obligarea Consiliului electoral al circumscripției electorale locale comuna Cotova nr.14/5 să emită o hotărâre de respingere a cererii lui Ion Berladean de înregistrare în calitate de candidat la funcția de primar al comunei Cotova, raionul Drochia, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție le apreciază întemeiate, din următoarele considerente.

Potrivit art. 5 din Codul administrativ, activitatea administrativă reprezintă totalitatea actelor administrative individuale și normative, a contractelor administrative, a actelor reale, precum și a operațiunilor administrative realizate de autoritățile publice în regim de putere publică, prin care se organizează aplicarea legii și se aplică nemijlocit legea.

În conformitate cu art. 10 alin. (1) din Codul administrativ, actul administrativ individual este orice dispoziție, decizie sau altă măsură oficială întreprinsă de autoritatea publică pentru reglementarea unui caz individual în domeniul dreptului public, cu scopul de a produce nemijlocit efecte juridice, prin nașterea, modificarea sau stingerea raporturilor juridice de drept public.

Conform art. 93 din Codul administrativ, care stabilește sarcina probațiunii, fiecare participant probează faptele pe care își întemeiază pretenția. Prin derogare de la prevederile alin. (1), fiecare participant probează faptele atribuite exclusiv sferei sale. Reglementări suplimentare sau derogatorii sunt admisibile doar în baza prevederilor legale.

În sensul art. 219 alin. (1) din Codul administrativ, instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți.

În conformitate cu art. 38 alin. (3) din Constituția Republicii Moldova, dreptul de a fi ales le este garantat cetățenilor Republicii Moldova cu drept de vot, în condițiile legii.

Potrivit art. 15 din Codul electoral, dreptul de a fi aleși îl au cetățenii Republicii Moldova cu drept de vot care întrunesc condițiile prevăzute de prezentul cod.

În conformitate cu art. 68 alin. (1) lit. f) din Codul electoral, pentru înregistrarea în calitate de concurent electoral, partidele politice, blocurile electorale, candidații independenți sau candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova prezintă, cel târziu cu 30 de zile înainte de ziua alegerilor, Comisiei Electorale Centrale sau consiliilor electorale de circumscripție, declarația candidatului pe propria răspundere, prin care confirmă că: nu cade sub incidența restricțiilor stabilite la art. 16 alin. (2) lit. c)–f); în privința sa nu au fost emise acte de constatare rămase definitive referitoare la regimul declarării averilor și intereselor personale, la stările de incompatibilitate și la confiscarea averii nejustificate, acte care nu sunt prescrise.

Conform art. 68 alin. (5) din Codul electoral, în termen de 7 zile de la data primirii actelor enumerate la alin. (1), organul electoral respectiv efectuează sau refuză înregistrarea candidaților desemnați în alegeri. Hotărârile adoptate de organele electorale în acest sens pot fi contestate în condițiile stabilite la capitolul XIII.

Conform art. 91 alin. (3) din Codul electoral, în sensul alin. (2), legalitatea actelor administrative ale organului electoral emitent, precum și acțiunile/inacțiunile acestuia se contestă direct la organul electoral ierarhic superior. După respectarea procedurii prealabile, decizia organului electoral emitent, după caz, decizia organului electoral ierarhic superior în partea adoptării unei noi soluții pe marginea cererii prealabile se contestă direct în instanța de judecată în a cărei rază teritorială se află organul electoral respectiv.

În temeiul art. 94 alin. (1) din Codul electoral, în calitate de subiect al contestației poate fi alegătorul, candidatul desemnat, grupul de inițiativă, blocul electoral, concurentul electoral sau participantul la referendum care revendică încălcarea drepturilor sale legitime prevăzute de prezentul cod și de alte acte normative în domeniul electoral. Pot depune contestații și partidele politice care au dreptul de a participa la scrutin în condițiile stabilite de art. 27 lit. g).

Potrivit actelor dosarului, la 09 octombrie 2023, Consiliul electoral al circumscripției electorale locale Cotova nr.14/5 a emis hotărârea nr. 16/1, potrivit căreia Ion Berladean a fost înregistrat în calitate de candidat la funcția de primar al comunei Cotova.

La 20 octombrie 2023, Dmitri Cuțchi a depus contestație la hotărârea nr. 16/1 din 09 octombrie 2023, la Consiliul electoral de circumscripție Drochia nr. 14, prin care a solicitat admiterea contestației, suspendarea actului administrativ contestat, anularea hotărârii nr.16/1 din 09 octombrie 2023 a Consiliului electoral de circumscripție local comuna Cotova nr. 14/5 și obligarea Consiliului electoral de circumscripție local comuna Cotova nr. 14/5 să anuleze înregistrarea lui Ion Berladean în calitate de candidat la funcția de primar, a revizui hotărârea nr.16/1 din 09 octombrie 2023 a Consiliului electoral de circumscripție local comuna Cotova nr. 14/5 și a emite o nouă hotărâre prin care se va refuza înregistrarea lui Ion Berladean în calitate de candidat la funcția de primar al comunei Cotova, pe motiv că Ion Berladean a prezentat declarație falsă (f.d.10/11, Vol.I).

Prin hotărârea nr. 26/3 din 27 octombrie 2023 a Consiliului electoral al circumscripției electorale raionale Drochia nr.14, s-a luat act de sesizarea parvenită din partea candidatului la funcția de primar al comunei Cotova, Dmitri Cuțchi, și s-a respins contestația ca fiind neîntemeiată, parvenită din partea candidatului la funcția de primar al comunei Cotova, Dmitri Cuțchi (f. d. 31, Vol. I).

La 30 octombrie 2023, Dmitri Cuțchi a depus o cerere suplimentară în instanța de judecată, solicitând anularea hotărârii nr. 26/3 din 27 octombrie 2023 a Consiliului electoral al circumscripției electorale raionale Drochia nr.14 (f. d. 30, Vol. I).

În cele ce urmează, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată cu certitudine că, prin actul de constatare nr. 431/20 din 31 decembrie 2021, Autoritatea Națională de Integritate a constatat încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese de către Ion Berladean, primarul comunei Cotova, raionul Drochia, manifestat prin nesoluționarea și neinformarea în termen de 3 zile de la data constatării, în scris, Autorității Naționale de Integritate despre situațiile de conflict de interese real în care s-a aflat prin încheierea directă a actelor juridice în care are interese personale.

Prin același act de constatare, s-a dispus sesizarea instanței de judecată competentă, în termen de 5 zile din momentul rămânerii definitive a actului de constatare, în vederea inițierii procedurii de revocare a mandatului de primar a lui Berladean Ion, primar al satului Cotova, raionul Drochia; decăderea lui Berladean Ion din dreptul de a exercita o funcție publică sau o funcție de demnitate publică pe o perioadă de 3 ani, din data eliberării sau destituirii din funcție, din data rămânerii definitive a actului de constatare, ori din data rămânerii definitive/irevocabile a hotărârii judecătorești prin care se confirmă existența conflictului de interese; înscrierea lui Berladean Ion în Registrul de stat al persoanelor care au interdicție de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică din data eliberării sau destituirii din funcție sau din data rămânerii definitive a actului de constatare, ori din data rămânerii definitive/irevocabile a hotărârii judecătorești prin care se confirmă existența conflictului de interese (f.d.13/15, Vol. I).

La 31 ianuarie 2022, Ion Berladean a depus, la Curtea de Apel Chișinău, acțiune în contencios administrativ împotriva Autorității Naționale de Integritate privind anularea actului de constatare nr. 431/20 din 31 decembrie 2021 emis de Autoritatea Națională de Integritate în privința lui Ion Berladean.

Prin hotărârea din 26 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, a fost respinsă cererea de chemare în judecată depusă de Ion Berladean împotriva Autorității Naționale de Integritate privind anularea actului de constatare nr. 431/20 din 31 decembrie 2021.

Prin încheierea din 14 decembrie 2022 a Curții Supreme de Justiție, a fost declarat inadmisibil recursul depus de Ion Berladean (f. d.16/19, Vol. I).

Conform art. 36 alin. (1) din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, persoana care a fost supusă controlului poate contesta actul de constatare nemijlocit în instanța judecătorească competentă pentru examinarea acțiunii în contencios administrativ.

Potrivit art. 38 alin. (4) din același act normativ, actul de constatare privind încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilității sau al restricțiilor rămâne definitiv după expirarea termenului specificat la art. 36 alin. (1).

În sensul normelor legale enunțate, Completul de judecată relevă că, dacă este contestat, actul de constatare emis de Autoritatea Națională de Integritate rămâne definitiv din momentul pronunțării unei hotărâri judecătorești irevocabile de menținere a actului de constatare, în speța dedusă judecății – odată cu emiterea încheierii irevocabile din 14 decembrie 2022 a Curții Supreme de Justiție, prin care a fost declarat inadmisibil recursul lui Ion Berladean, fiind astfel menținută hotărârea primei instanțe fără modificări.

În context, Completul de judecată consideră că este eronat raționamentul instanței de apel, precum că prin hotărârea din 26 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, menținută prin încheierea din 14 decembrie 2022 a Curții Supreme de Justiție, nu au fost aplicate restricții în raport cu Ion Berladean, iar instanțele s-au rezumat doar la verificarea legalității actului emis de Autoritatea Națională de Integritate. Or, în situația în care instanțele de judecată au constatat legalitatea actului de constatare nr. 431/20 din 31 decembrie 2021, emis de Autoritatea Națională de Integritate, actul nominalizat a rămas susceptibil de a produce efecte juridice, fiind definitiv și executoriu, inclusiv și în partea interdicțiilor impuse prin actul de constatare.

Mai mult, Completul de judecată notează că, orice abordare contrară celei stabilite mai sus ar fi de natură să submineze efectul practic al unei hotărâri judecătorești definitive și să înfrângă principiile res judicata și securitatea raporturilor juridice, care

reprezintă unele dintre aspectele fundamentale ale preeminenței dreptului (Brumărescu v. România, 28 octombrie 1999; Ryabykh v. Rusia, 24 iulie 2003; și Chengelyan și alții v. Bulgaria, 21 aprilie 2016).

Totodată, instanța de recurs apreciază ca fiind nejustificată și constatarea instanței de apel, precum că încetarea înainte de termen a mandatului nu operează automat, prin devenirea irevocabil a actului de constatare, ci urmează ca mandatul să înceteze în mod efectiv prin eliberare, destituire sau revocare din funcție.

Potrivit art. 23 alin. (6) din Legea nr. 133 din 17 iunie 2016 cu privire la declararea averii și intereselor personale, subiectul declarării eliberat sau destituit din funcție potrivit prevederilor alin. (3)–(5) este decăzut din dreptul de a mai exercita o funcție publică sau o funcție de demnitate publică, cu excepția funcțiilor electorale, pe o perioadă de 3 ani de la data eliberării sau destituirii din funcția publică ori de demnitate publică respectivă sau din data încetării de drept a mandatului său. *Dacă persoana a ocupat o funcție eligibilă, ea nu mai poate ocupa aceeași funcție pe o perioadă de 3 ani de la încetarea mandatului.*

Corespunzător, prin coroborarea normelor enunțate supra și a prevederilor art. 68 alin. (1) lit. f) din Codul electoral, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție conchide că, orice persoană, în privința căreia a fost emis un act de constatare rămas definitiv prin care se constată situația nerezolvării unui conflict de interese real și în privința căreia este aplicată o interdicție de a exercita o funcție publică sau de demnitate publică, inclusiv funcția de primar, nu este eligibilă pentru înregistrare în calitate de concurent electoral la funcțiile respective, situație ce se atestă în speța dedusă judecătii.

Astfel, instanța de recurs deduce că, poziția organelor electorale nu poate fi reținută, deoarece contravine prevederilor art. 68 alin. (1) lit. f) și alin. (1¹) din Codul electoral, art. 23 din Legea privind declararea averii și a intereselor personale nr. 133 din 17 iunie 2016 cu privire la declararea averii și intereselor personale.

Mai mult, în pct. 3 al actului de constatare nr. 431/20 din 31 decembrie 2021 al Autorității Naționale de Integritate, este menționată expres dispunerea decăderii lui Ion Berledean din dreptul de a exercita o funcție publică sau de demnitate publică, inclusiv funcția de primar, cu excepția celor electorale, pe o perioadă de 3 ani de la data revocării mandatului sau de la data rămânerii definitive a actului de constatare ori din data rămânerii definitive și irevocabile a hotărârii judecătorești, prin care se confirmă existența conflictului de interese (f.13/15, Vol. I).

Din considerentele redate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, a casa decizia din 03 noiembrie 2023 a Curții de Apel Bălți și hotărârea din 30 octombrie 2023 a Judecătoriei Drochia, sediul Central, cu adoptarea unei noi decizii.

Conform art. 95 alin. (1), (8), art. 98 alin. (1) pct. 4) din Codul electoral, art. 248 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul depus de către Dmitri Cuțchi.

Se casează integral decizia din 03 noiembrie 2023 a Curții de Apel Bălți și hotărârea din 30 octombrie 2023 a Judecătoriei Drochia, sediul Central, în cauza de contencios administrativ, la contestația depusă de Dmitri Cuțchi împotriva Consiliului electoral al circumscripției electorale raionale Drochia nr.14 și Consiliului electoral al

circumscripției electorale locale comuna Cotova nr.14/5, persoana terță Ion Berladean privind anularea actelor administrative și obligarea emiterii actului administrativ și se emite o nouă decizie, prin care:

Se declară inadmisibilă contestația depusă de Dmitri Cuțchi împotriva Consiliului electoral al circumscripției electorale raionale Drochia nr.14 și Consiliului electoral al circumscripției electorale locale comuna Cotova nr.14/5, persoana terță Ion Berladean, în partea anulării hotărârii nr. 16/1 din 09 octombrie 2023 a Consiliului electoral al circumscripției electorale locale Cotova nr.14/5 cu privire la înregistrarea candidatului Ion Berladean la funcția de primar al comunei Cotova, raionul Drochia.

Se admite parțial contestația depusă de Dmitri Cuțchi împotriva Consiliului electoral al circumscripției electorale raionale Drochia nr.14 și Consiliului electoral al circumscripției electorale locale comuna Cotova nr.14/5, persoana terță Ion Berladean privind anularea actelor administrative și obligarea emiterii actului administrativ.

Se anulează hotărârea nr.26/3 din 27 octombrie 2023 a Consiliului electoral al circumscripției electorale raionale Drochia nr.14, prin care s-a respins ca fiind neîntemeiată contestația parvenită din partea candidatului la funcția de primar a comunei Cotova, Dmitri Cuțchi.

Se obligă Consiliul electoral al circumscripției electorale locale comuna Cotova nr.14/5 să emită o hotărâre de respingere a cererii lui Ion Berladean de înregistrare în calitate de candidat la funcția de primar al comunei Cotova, raionul Drochia.

Decizia este irevocabilă.

Președinte, judecător

Ion Malanciuc

Judecători

Oxana Parfeni

Aliona Donos